

Služobné kňazstvo: diakon, kňaz, biskup

Obidve formy kňazstva, služobné aj spoločné, sú založené na Kristovom kňazstve a z neho vychádzajú, predsa však sú medzi nimi rozdiely. Služobné kňazstvo (sviatostné, hierarchické) sa od spoločného (krstné, všeobecné) líši podstatne (KKC 1547), ale jeho stupne – diakon, kňaz, biskup – sa od seba navzájom líšia iba mierou účasti na Kristovom kňazstve a mierou moci, ktorú jeho nositelia vlastnia pre správu Božieho ľudu ako aj svojim osobitným poslaním, ktoré z prijatia jednotlivých stupňov kňazstva vyplývajú. Všetky tri stupne sa teda udeľujú sviatosťou posvätného stavu (sviatosť kňazstva). Pritom kňazstvo (presbyterát; od slova *presbyter* = starší, kňaz) a biskupstvo (*episkopos* = biskup; z toho: episkopát) sa rozumejú ako stupne účasti na Kristovom kňazstve a diakonát (*diakonos* = služobník) ako prvý stupeň kňazstva sa ustanovuje pre službu. Všetky tri stupne sa udeľujú sviatosťou posvätného stavu, ktorá sa ináč nazýva aj ordinácia. Diakonát, presbyterát aj episkopát sa vysluhujú v rámci slávenia Eucharistie. Nositelia ktoréhokoľvek stupňa kňazstva dostávajú do duše nezmazateľný znak – kňazský charakter, ktorý ich navždy spája s Kristom.

Diakonát je prvý stupeň kňazstva určený na službu, teda pomáhať biskupovi a kňazom pri vysluhovaní Božích tajomstiev, najmä ohlasovaním Božieho slova, rozdávaním Eucharistie, asistovaním pri vysluhovaní sviatosti manželstva, vykonávaním pohrebných obradov a starostlivosťou pri rozličných charitatívnych dielach. Pri vysviacke diakonov vkladá ruky iba biskup, čím sa naznačuje osobitná spätosť úloh diakonov s biskupom. Po Druhom vatikánskom koncile Cirkev rímskeho obradu obnovila aj trvalý diakonát, ktorý prijímajú tí, čo sa chcú na celý život zasvätiť tejto službe.

Kňazstvo (presbyterát) je druhým stupňom sviatosti posvätného stavu. Biskupi ako nástupcovia apoštolov rozdeľujú úlohy svojej služby medzi jednotlivcov v Cirkvi. Kňazi sú teda úzkymi spolupracovníkmi svojich biskupov a konajú vždy z ich poverenia a podľa ich pokynov. Preto v jednotlivých diecézach ako miestnych cirkvách existuje tzv. inkardinácia, čiže včlenenie kňazov do diecézneho presbytéria. Sviatosť kňazstva sa udeľuje vkladáním rúk, konsekračnou modlitbou a pomazaním krizmou po vyslovení sľubov celibátu, modlitby breviára a poslušnosti biskupovi a jeho nástupcom a ďalšími obradmi. Kňazi svojou vysviackou a osobitnými dovoleniami od biskupa nadobúdajú schopnosť a moc vysluhovať všetky sviatosti okrem vysluhovania kňazstva a birmovania (vo výnimočných prípadoch môžu birmovať), hlásať Božie slovo a spravovať zverené farnosti alebo vykonávať nejakú inú osobitnú činnosť na diele apoštolátu. Diecézni kňazi spolu so svojim biskupom tvoria jediné diecézne presbytérium, ktoré je zvláštnym zväzkom jednoty a svornosti ducha,

poslušnosti biskupovi, ktorého kňazi práve na tomto princípe zastupujú a reprezentujú vo svojich farských spoločenstvách.

Episkopát je tretím stupňom sviatosti kňazstva a predstavuje plnosť sviatosti posvätného stavu. Tento stupeň sviatosti kňazstva sa odvodzuje od poverenia z Večeradla (*Toto robte na moju pamiatku...*) a od udalosti zoslania Ducha Svätého na apoštolov, ktorí potom vkladáním rúk a vzývaním Ducha Svätého odovzdávali tento dar svojim nástupcom a tak sa apoštolskou postupnosťou tento dar dostal až do našich čias. Biskupská vysviacka (nazýva sa aj konsekrácia) udeľuje plnosť kňazskej moci, takže biskup prijíma na seba úlohy samého Krista Učiteľa, Pastiera a Veľkňaza a koná v jeho osobe (porov. KKC 1558). Biskupská vysviacka sa vysluhuje spravidla za účasti viacerých biskupov, čím sa vyjadruje kolegiálna povaha biskupského zboru, vyžaduje sa tiež osobitný dokument, pápežská menovacia listina. Biskupi sa jednotou svojho učenia s rímskym biskupom, pápežom, vo veciach viery a mravov podieľajú na výkone neomylnosti Učiteľského úradu Cirkvi. Každý biskup pri svojej vysviacke (je to vyjadrené už v pápežskom menovaní) prijíma aj poslanie do niektorej miestnej cirkvi. Stáva sa buď diecéznym biskupom niektorej miestnej cirkvi (diecézy) alebo ak je jeho diecéza zaniknutá, vtedy sa stáva pomocným biskupom niektorej konkrétnej diecézy Cirkvi.

